

Acil Tıp Uzmanlarının Uluslararası Yayın Üretimi: Amaç Sadece Doçentlik mi?

Publishing by Emergency Medicine Physicians: Only for Academic Advancement?

Feriyde ÇALIŞKAN TÜR, Ersin AKSAY

S.B. İzmir Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Acil Tıp Kliniği, İzmir

ÖZET

Amaç

Uluslararası tıp dergisinde yayın üretmek akademik yükseltme için zorunluluktur. Doçentlik sonrasında yapılan derleme, klinik ve deneysel çalışmalar ve yayın üretimi, bilimselliğin ve kişisel gelişimin gereği olarak devam etmelidir. Bu çalışmada, acil tıp akademisyenlerinin yayın üretiminin doçentlik öncesine göre farklılıklarının ortaya konması amaçlandı.

Gereç ve Yöntem

2011 sonlarında yapılan bu çalışmada acil tıp doçenti ünvanı olan tüm acil tıp uzmanları, tıp fakültesi ve eğitim ve araştırma hastanelerinin web sayfalarının taranması ve kişisel görüşmeler yoluyla bulundu. Bulunan isimlerin PubMed arama motoru kullanılarak uluslararası yayınları tarandı. Bu yayınlar; yazarın ilk isim olduğu araştırma makaleleri, isminin bulunduğu tüm araştırma makaleleri, ilk isim olduğu tüm yayınlar ve yazarın isminin olduğu tüm yayınlar olmak üzere 4 kategoride incelendi. Editöre mektuplar da yayın olarak kabul edildi. Bulunan yayınlar, doçentlik öncesi ve sonrası dönemde yayınlanmış olmalarına göre de ikiye ayrıldı.

Bulgular

Toplam 30 acil tıp doçenti çalışmaya alındı. Doçentlik öncesi ilk isim yayın hızının ortalaması 0.55 ± 0.43 yayın/yıl iken, doçentlik sonrası 0.30 ± 0.51 yayın/yıl olarak bulundu ($p=0.02$). Doçentlik öncesine göre doçentlik sonrasında, ilk isim araştırma makalesi (0.35 ve 0.26), toplam yayın sayısı (1.74 ve 1.63) ve toplam araştırma makalesi (1.30 ve 1.05) yayın hızında da düşüklük saptanmasına rağmen aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmadı.

Sonuç

Türkiyedeki acil tıp uzmanlarının uluslararası yayın üretim hızı, doçentlik sonrası dönemde düşmektedir.

Anahtar sözcükler: Akademik ilerleme; akademik yayın üretimi; doçentlik.

SUMMARY

Objectives

Publishing in an international medical journal is mandatory for academic promotion. Publication of reviews, clinical studies, or experimental studies should ideally continue throughout the academic careers of Associate Professors (AP), as evidence of continuing personal development. The purpose of this study was to compare the publication practices of emergency medicine academicians before and after they reached the rank of AP.

Methods

The identities of APs of emergency medicine in Turkey were determined from hospital web pages and personal interviews in the fall of 2011. International publications authored by APs were identified using the PubMed search engine and classified as research articles (first author), research articles (not first author), other articles (first author), other articles (not first author), and letters to the editor. Publications were also tagged as published before or after the physician's attainment of the AP title.

Results

Thirty APs of emergency medicine were identified. Before AP status was obtained, the mean publication rate (as first author of any type of publication) was 0.55 ± 0.43 per year. The rate decreased to 0.30 ± 0.51 ($p=0.02$) in the period after AP status was obtained. The rates of publication in the following categories decreased in the post-AP period, although not to a statistically significant extent: research articles (first author, 0.35 vs. 0.26), total publications (1.74 vs. 1.63), and total research articles (1.30 vs. 1.05).

Conclusions

For all but one AP of emergency medicine in Turkey, the rate of publication in international journals decreased after AP status was awarded.

Key words: Academic promotion; academic publication; associate professors-hip.

Geliş tarihi (Submitted): 26.03.2012 **Kabul tarihi (Accepted):** 25.04.2012

İletişim (Correspondence): Dr. Feriyde Çalışkan Tür. Gaziler Cad., No: 468, Yenışehir, İzmir, Turkey

e-posta (e-mail): feriyde@hotmail.com

Giriş

Ülkemizde acil tıp 1993'de resmi olarak bir ana dal olarak kabul edildikten 10 yıl sonra, 2003'de ilk acil tıp doçenti acil tıp camiasına katılmıştır. Acil tıbbın gelişimi ile akademik alanda da ilerlemeler devam etmiş, 2012 yılı başında acil tıp doçenti sayısı 62'ye, acil tıp profesörü sayısı ise 8'e yükselmiştir.

Doçentlik sınav yönetmeliğinde, doçentlik sınavına başvurulabilmesi için SCI (Science Citation Index) ve SCI-E'de (Science Citation Index Expanded) dizinlenen dergilerde belirli sayıda makalenin yayınlanmış olma zorunluluğu vardır.^[1] Bu nedenle akademik alanda ilerlemek isteyen acil tıp uzmanları, diğer uzmanlık branşlarında olduğu gibi kaçınılmaz bir şekilde uluslararası yayın yapmaya yönelmişlerdir. Ülkemizdeki araştırmaların, bilimsel meraktan ziyade, akademik ilerleme adına yapıldığı konusunda genel bir düşünce hâkimdir.^[2,3]

Bizim çalışmamızın amacı, ülkemizdeki acil tıp doçentlerinin doçentlik öncesi ve doçentlik sonrası uluslararası yayın üretimini karşılaştırmak, doçentlik sonrası dönemde yayın üretiminde bir fark olup olmadığını belirlemektir.

Gereç ve Yöntem

2008 yılı ve öncesinde doçentlik ünvanı alan acil tıp uzmanları çalışmaya alındı. İlgili tarihten önce doçentlik ünvanı alan acil tıp uzmanlarının isimleri, tıp fakülteleri ve eğitim ve araştırma hastanelerinin web sayfalarının taranması ve kişisel görüşmeler yoluyla bulundu. Bulunan isimlerin yaptığı uluslararası yayınlar, "PubMed" arama motoru kullanılarak tarandı. Taramada, ön adın tamamı ve soy adın ilk harfi, soyadın tamamı ve ön adın ilk harfi, ön ve soyadın tamamı olmak üzere üç farklı yöntem kullanıldı. Acil tıp uzmanı olmayan benzer isimli yazarların yayınlarının ayırt edilebilmesi için gerektiğinde "emergency medicine" anahtar kelimesi ile de arama yapıldı. Buna rağmen kişiye ait olmadığı düşünülen şüpheli yayınlar için ilgili yazarla iletişime geçildi. Tarama şubat 2012'ye kadar olan tüm acil tıp yayınlarını kapsamaktadır.

Bulunan makaleler, makale tipleri ve yayın yıllarına göre sınıflandı. Yayınlar 4 kategoride incelendi: 1) İlgili yazarın ilk isim olduğu araştırma makaleleri, 2) İlgili yazarın isminin bulunduğu tüm araştırma makaleleri, 3) İlgili yazarın ilk isim olduğu tüm yayınlar (araştırma makalesi, olgu sunumları, editöre mektup veya derleme yazısı), 4) İlgili yazarın isminin bulunduğu tüm yayınlar. Editöre mektuplar da yayın olarak kabul edildi. Bulunan yayınlar, doçentlik öncesi ve sonrası dönemde yayınlanmış olmalarına göre de ikiye ayrıldı. Acil tıp doçentlerinin uzmanlık ve doçentlik sürelerinin çok farklı olması nedeniyle, karşılaştırmaların yapılabilmesi için yıl başına yayın ortalamaları hesaplandı.

Acil tıp uzmanlarının, doçentlik ve acil tıp uzmanı olma yıllarının saptanması, katılımcıların büyük bir kısmına elektronik posta ya da telefon ile ulaşılarak yapıldı.

Veriler, analiz için "Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programına" (SPSS for Windows Ver. 17.0, SPSS Inc, IL, USA) aktarıldı. Yazarların doçentlik öncesi ve sonrası yaptıkları yayın sayıları, yayın kategorileri ve yıl başına yayın ortalamaları hesaplandı. Eşleştirilen parametreler arasındaki farkı görmek için Paired Sample analizi ve Paired Sample T testi yapıldı. Sonuçlar %95 güven aralığında ve $p < 0.05$ olduğunda anlamlı kabul edildi.

Bulgular

2008 yılı ve öncesinde acil tıp doçenti ünvanı alan 30 acil tıp uzmanı bulundu. Doçentlerin 23'ü (%76.7) tıp fakültesinde çalışıyordu. İlk doçentlik ünvanı 2003 yılında alınmıştı. Çalışmaya alınan doçentlerin %30.0'ı 4 yıllık, %16.7'si 5 yıllık, %30.0'ı 6 yıllık, %13.7'si 7 yıllık, %6.7'si 8 yıllık ve % 3.3'ü 9 yıllık acil tıp doçentiydi. Çalışmaya alınan doçentlerin %40'ının uzmanlıklarının 6. yılı içinde doçent oldukları görüldü. Acil tıp uzmanı olunduktan sonra ortalama 3.26 ± 1.44 yıl (minimum 1 yıl, maksimum 7 yıl) herhangi bir yayın yapılmadığı saptandı.

Acil tıp doçentinin kategorilere göre PubMed taramasında saptanan uluslararası yayınların kategorik sayıları ve yıllık yayın ortalamaları, toplam yayın sayısı, ilk isim toplam yayın, olgu sunumu sayıları ve ilgili acil tıp doçentinin yayınsız dönemi Tablo 1'de sunulmuştur.

Analiz

Çalışmaya alınan doçentlerin, doçentlik öncesi "ilk isim araştırma makalelerinin yıllık yayın ortalaması 0.35 ± 0.18 yayın/yıl iken, doçentlik sonrası dönemde 0.26 ± 0.35 yayın/yıl bulundu ($p=0.21$). Doçentlik öncesi "toplam araştırma makalelerinin yıllık yayın ortalaması 1.30 ± 0.62 yayın/yıl iken, doçentlik sonrası dönemde 1.05 ± 0.69 yayın/yıl idi ($p=0.17$). "İlk isim yayınların" yıllık yayın ortalaması ise doçentlik öncesi dönemde 0.55 ± 0.43 yayın/yıl iken, doçentlik sonrası dönemde 0.30 ± 0.51 yayın/yıl ve istatistiksel olarak farklı olduğu bulundu ($p=0.02$). Toplam yayınlara bakıldığında ise doçentlik öncesi dönemde yıl başına ortalama 1.74 ± 0.92 yayın/yıl iken, doçentlik sonrası dönemde 1.63 ± 1.1 yayın/yıl olduğu görüldü. ($p=0.68$) (Tablo 1).

Çalışmada acil tıp doçentlerinin ilk isim araştırma yazısı toplam sayısı 108 ve ilk isim olgu sunumu toplam 54 olarak bulundu.

Tartışma

Acil tıp doçenti ünvanı, akademik ilerlemenin önemli bir eşik

Tablo 1. Dört kategoride doçentlik öncesi ve sonrası dönemdeki yayınların sayıları ve yayın üretim hızları

No	Dö ilk isim araştırma makale	Ds ilk isim araştırma makale	Dö toplam araştırma	Ds toplam araştırma	Dö il toplam yayınlar	Ds il toplam yayınlar	Dö toplam yayınlar	Ds toplam yayınlar	Yayınların toplam	il yayınları toplamı	Olgun sunumları toplamı	yayınsız ilk uzmanlık süresi /yıl*								
1	-	1	4	4	3	1	9	7	16	4	8	2								
2	0	1	2	2	2	1	9	3	12	3	2	3								
3	0.29	0.2	7	7	3	0	6	10	16	3	4	5								
4	0.5	0	5	7	3	0.88	10	16	26	7	5	3								
5	0.57	0.5	10	11	4	1.83	12	4	16	7	4	3								
6	0.6	0.5	9	3	5	0.75	10	13	23	4	4	3								
7	0.17	0.29	10	6	2	0.86	14	15	29	5	10	3								
8	0.71	0	9	7	5	1.17	15	1	16	3	5	3								
9	0.13	0	10	1	3	0.38	7	1	8	3	1	2								
10	0.29	0.2	6	1	2	0.86	7	1	13	8	1	5								
11	0.29	0.71	5	7	3	0.43	6	7	13	8	1	5								
12	0.4	0.25	6	4	3	0.6	18	6	24	4	14	1								
13	0.17	0.33	5	4	2	0.33	5	6	14	4	5	4								
14	0.6	0	15	1	5	1	23	2	25	5	9	1								
15	0.33	0	10	15	3	0.5	13	17	30	3	5	2								
16	0.5	0	11	7	3	1.17	14	8	22	3	4	3								
17	0.17	0	11	1	1	0.17	14	3	17	1	5	3								
18	0.13	0.5	6	6	2	0.25	7	6	13	3	3	5								
19	0.33	0.5	7	5	2	0.33	10	6	16	5	4	2								
20	0.33	0.4	9	4	3	0.33	11	6	17	5	4	5								
21	0.2	0.33	6	4	3	0.83	7	18	25	16	9	2								
22	0.4	0.22	5	11	4	1.22	7	9	20	6	10	3								
23	0.33	0	6	19	2	0.33	11	13	20	6	4	5								
24	0.2	0.25	10	4	1	0.2	10	10	50	2	18	4								
25	0.67	0.71	7	13	15	2.5	18	14	32	20	12	4								
26	0.14	0	7	7	7	1	10	15	25	7	7	5								
27	0.22	0	2	1	2	0.22	3	1	4	2	1	7								
28	0.4	0	9	10	2	0.4	10	12	22	2	3	4								
29	0.4	0	15	3	2	0.4	14	7	21	2	2	2								
30	0.43	0.17	6	4	3	0.43	7	6	13	5	2	3								
Toplam	65	0.352	43	0.268	234	1.301	184	1.053	102	0.557	48	0.304	321	1.744	284	1.635	605	150	173	3.26

Yazarlar alfabetik sırada ön adına göre dizilmiştir; Dö: Doçentlik öncesi dönem; Ds: Doçentlik sonrası dönem; İl: Yazarın ilk isim olduğu yayınlar; Sütünlarda görülen ilk rakam ilgili sürede yapılan yayınların toplamını, ikinci sütun ise yayın toplamının doçentlik öncesi ve doçentlik sonrasında geçen süreye oranını göstermektedir. Toplam satırdaki ikinci rakamlar, yıl başına yayın sayılarının ortalamasıdır.
*Açıl tıp uzmanlı olduktan sonra ilk yayın yapıldığına kadar geçen süre (yıl).

değeridir. Görece yeni bir branşın temsilcileri olduğu düşünülen acil tıbbın uzmanları, kliniklerinde ve hastanelerinde söz sahibi olabilmek için hızla doçent olmayı hedeflemektedir. 2009'a kadar ülkemizdeki acil tıp doçenti sayısının 30 olduğu ve son 3 yıl içinde bu sayının ikiye katlanarak 62'ye çıktığı görüldü.

1998 yılında ilk uzmanlarını veren Acil Tıp alanında 2009 yılına kadar 1/9/2000 tarihli doçentlik sınav yönetmeliği geçerli olmuştur.^[4] Bu yönetmeliğe göre doçentlik sınavına girebilmek için, birisi ilk isim olmak kaydıyla, en az 3 araştırma makalesinin uluslararası platformda yayınlanmış olması şartı aranmaktaydı. 2009'da kabul edilen ve halen geçerli olan sağlık bilimleri temel alanında doçentlik sınavına başvurma koşullarında ise en az sekiz adet makale yayınlanmış olması şartı vardır.^[1] Bunlardan en az beşi (en az ikisinde ilk isim olma durumu ile) SCI, SCI-E dizinlerinde bulunan dergilerde yayınlanmış olması gerekmektedir. Doçentlik sınavına girebilmek için yapılması gereken asgari yayın sayısının artışı, acil tıp uzmanlarını uluslararası yayın yapmaya zorunlu olarak teşvik etmektedir. Acil tıp uzmanlarının uluslararası yayın üretimi konusundaki asıl motivasyonun "doçentlik sınavına girebilmek" olup olmadığı tartışılırken, bu konu üzerinde daha önce araştırma yapılmamıştır.

Çalışmamız tüm kategorilerde doçentlik sonrası dönemde yayın hızının düştüğünü gösterdi. Doçentlik öncesi dönemde ilk isim yayın üretiminin, doçentlik sonrası döneme göre daha fazla olduğu görüldü ($p=0.02$). Her ne kadar, sadece ilk isim yayın sayısının düşüşünde istatistiksel anlamlılık saptanmış olursa da, diğer kategorilerin hızlarındaki azalma dikkat çekicidir. Bu alanlarda istatistiksel fark bulunmamasının asıl nedeni, çalışmaya alınan yazar sayısının düşüklüğü olabilir.

Çalışmamızda dikkat çekici bir nokta da, "ilk isim toplam yayın" hızında ciddi bir azalma olmasına karşın (0.557'den 0.304'e düşüş), "toplam yayın" hızında çok belirgin bir düşme saptanamamasıdır (1.744'den 1.635'e düşüş). Bunun olası nedeni, akademik ilerleme ile birlikte doçentlerin kendi çalışmalarını başlatmadaki motivasyonda azalmaya karşın, başkaları tarafından planlanmış çalışmalara alınmaları olabilir. Yine akademik ilerleme ile tıpta uzmanlık öğrencilerinin uzmanlık bitirme tezlerine katılımın artması, ilk isim dışındaki diğer yayınların hızındaki düşmenin beklenenden daha az olmasına yol açmış olabilir. Yayın üretkenliğindeki azalmanın olası nedenleri çalışmamızın konusu dışındadır. Ancak yine de bunun nedenleri eğitim elemanı veya öğretim üyesi olarak yönetim kademesinde daha fazla görev üstlenip, birincil olarak kendi kontrolündeki klinik çalışmalara yeterli vakit ayıramaması olabilir.

Türkiye acil tıbbının ilk 10. ve 15. yılında uluslararası yayın üretimini araştıran makalelerde, acil tıp anabilim dallarından

yapılan yayınlar içinde ilk sırayı araştırma makaleleri, 2. sırayı ise olgu sunumları almaktadır.^[5,6] Bu sıralama bizim çalışmamızda da değişmemiştir (108 ilk isim araştırma yazısı, 54 ilk isim olgu sunumu).

Acil tıp uzmanlığından sonra ilk uluslararası yayının yapılma süresi 3.26 ± 1.44 yıl (minimum 1 yıl, maksimum 7 yıl) olarak belirlendi. Bu süre acil tıp uzmanının akademik ortamını bulması, çalışma ekibini ve yayın üretimi için ideal şartları oluşturabilmesi için ortalama olarak 3 yıllık süreye ihtiyacı olduğunu düşündürmektedir. Ülkemizde herhangi bir tıpta uzmanlık branşı için yayın sayısının toplam öğretim elemanı sayısına oranlayan ortalamaları belirten bir veriye ulaşılmadığı için, bir karşılaştırma yapmak söz konusu olmamıştır. Bir akademisyenin yayın üretimini etkileyen çevresel faktörlerin incelendiği birçok makalede bireyin bilimsel üretkenlik potansiyelinin, kendi kişisel özelliklerinin yanı sıra çalıştığı ortamın özellikleri ve koşulları ile de yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir.^[2,7] Özdemir ve ark.nın yaptığı çalışmada, araştırmaya katılmak için öncelikli sebebin katılımcıların %51.2'si için akademik yükselme olduğu belirtilmiştir. Aynı çalışmada, yapılan araştırma makalesi sayısının yetersizliğine neden olarak katılımcıların %41.9'u zaman azlığını, %23.3'ü motivasyonun yetersizliğini, %20.9'u destek eksikliğini ve %13.9'u ise ilgisizliği göstermiştir.

Ülkemizdeki uluslararası yayın performansını analiz eden 2004'de yapılmış bir çalışmada, toplam uluslararası yayın sayısının, ülkemizdeki toplam öğretim elemanı sayısına oranı 0.18 olarak belirtilmektedir.^[8] Aynı çalışmada ülkemizdeki her 6 öğretim üyesinden sadece birinin, uluslararası dizinlere giren yayınlar oluşturduğu belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda ise 30 acil tıp doçenti toplamda 150 adet ilk isim uluslararası yayın ürettiği göz önüne alınırsa, acil tıp doçentlerinin ülkemiz ortalamasının çok üstünde yayın üretimi yaptıkları görülmektedir. Aynı çalışmada yıllar içinde yayın başına düşen atıf sayısında hızlı bir azalma olduğu ortaya konmuş, bunun nedeni de akademik yükselme isteğinin yayın kalitesinden çok, yayın sayısındaki artışa yol açması olarak belirtilmiştir.

Kısıtlılıklar

Çalışmamıza 2009 yılı ve sonrasında doçent olan 32 doçent alınmadı. Bunun nedeni, doçentlik sonrası dönemin kısa olması nedeniyle, doçentlik öncesi dönemde yapılan yayınlar ile doçentlik sonrası dönemde yapılan yayınların karşılaştırmasındaki güçlüğüdür. Ayrıca, 2009 doçentlik sınav yönetmeliğindeki değişiklikler de araştırma grubunda farklılık yaratmaktaydı. Bu nedenle çalışmamızın sonuçları tüm acil tıp doçentleri üzerine genellenmemelidir.

Çalışmamız, sadece uluslararası yayın üretimi üzerine odaklanmış olup, ulusal yayın üretkenliği üzerinde herhangi bir

veri toplanmamıştır. Ayrıca çalışmamızda sadece PubMed veri tabanı taranmış, diğer uluslararası veri tabanları üzerinde herhangi bir araştırma yapılmamıştır.

Sonuç

Acil tıp uzmanlarının doçentlik sonrası dönemde toplam yayın sayıları, ilk isim yayın sayıları, ilk isim araştırma makalesi sayısı ve toplam araştırma makale sayıları, doçentlik öncesi döneme göre daha düşük bulunmuştur. Acil tıp uzmanlarının uluslararası yayın üretim hızı doçentlik sonrası dönemde azalmaktadır.

Teşekkür

Çalışmanın istatistik analizi için değerli katkılarından dolayı Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı öğretim üyesi Doç. Dr. Alp Ergör'e teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çıkar çatışması olmadığını bildirmişlerdir.

Kaynaklar

1. www.uak.gov.tr/Doçentlik Sınavı/Başvuru Kriterleri; Erişim tarihi: 17.03.2012.
2. Özdemir O, Kutsal GK. Bilimsel üretkenliği etkileyen çevresel faktörler 'Araştırma Görevlisi ve Uzman Hekim Perspektifi'. Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık 2010;74-9.
3. Soran A, Andacoglu O. Yayıncıların zayıf noktası: Yazar sıralaması. Meme Sağlığı Dergisi 2010;1:40-1.
4. "Doçentlik Sınav Yönetmeliği". Yayın tarihi: 1 Eylül 2000 Tarih ve 24157 Sayılı Resmi Gazete.
5. Ersel M, Yürüktümen A, Özsaraç M, Kıyan S, Aksay E. Türkiye'deki acil tıp anabilim dallarının uluslararası yayın üretimi: 15. yıl değerlendirmesi. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2010;10:55-60.
6. Yanturalı S, Yürüktümen A, Aksay E, Çevik AA. Türk acil tıp anabilim dallarının uluslararası yayın üretiminin ilk 10 yılının değerlendirilmesi. Türkiye Acil Tıp Dergisi 2004;4:170-3.
7. Hemlin S, Allwood CM, Martin BR. Creative knowledge environments. Creativ Res J 2008;20:196-210.
8. AkMZ, Gülmez A. Türkiye'nin uluslararası yayın performansının analizi. Akademik İncelemeler Dergisi 2006;1:25-43.